

Akordeon

2018/2019

Vytvořil: Tomáš Fabiánek

Konzultant: Mgr. Pavel Borek

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem ročníkovou práci zpracoval samostatně a použil jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Ve Veselici dne 24. 5. 2019

Tomáš Fabiánek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval mému konzultantovi Mgr. Pavlu Borkovi za ochotnou pomoc a cenné rady při vypracovávání ročníkové práce. Další poděkování patří Mgr. Lence Tallové za korekturu anglického jazyka.

Obsah

Úvod	5
Zařazení.....	6
Historie.....	6
Výrobci akordeonů	7
Konstrukce akordeonu	8
Diskant.....	8
Měch	10
Rejstříky	11
Tvorba zvuku akordeonu	12
Typy akordeonů.....	13
Klávesový.....	13
Knoflíkový	13
Závěr	15
Resumé	16
Zdroje	17
Zdroje obrázků.....	17

Úvod

V této ročníkové práci vám představím hudební nástroj akordeon. Popíšu, jak akordeon funguje, rozdíl mezi jednotlivými druhy, zmíním i jeho historii a několik populárních výrobců akordeonů.

Akordeon jsem si vybral, protože na něj hraji 6 let.

Zařazení

Akordeon, zvaný též **tahací harmonika** (slangově také dršťky a zednický klavír), je dechový, vícehlasý hudební nástroj, u něhož jsou zdrojem zvuku kovové, dřevěné či plastové jazýčky, rozechvívané proudem vzduchu. Ten je získáván pohybem měchu. Pro ovládání nástroje slouží dvě skupiny kláves. Akordeon patří mezi aerofony.

Historie

Akordeon byl patentován v roce 1828 vídeňským nástrojařem Cyrilem Demianem. Měl pouze "diskant" o několika klapkách a levá ruka ovládala jenom měch. Tento nástroj hrál při táhnutí měchem jiný tón než při jeho ztlačování.

Od 30. let 19. století se začal akordeon rychle vyvíjet a v roce 1850 byl vynalezen nástroj s chromatickým hmatníkem a 12 basy, který hrál stejný tón při tahání dovnitř i ven, když si ho nechal vyrobit na míru jeden tehdejší hudebník. V roce 1877 byl vytvořen model Schramel, který měl 52 knoflíků, které měly stejný zvuk při tahání dovnitř i ven a 12 basů, který měli zvuk jiný. První pianový akordeon byl vytvořen také ve Vídni v roce 1863. Klávesy měl mnohem menší než klavír kvůli rychlejšímu hraní. Hráči si nechávají designovat nástroje pro sebe, a to pomohlo vývoji blíže k jejich dnešní podobě. Během druhé poloviny 19. století se ustálila podoba akordeonu na 41 kláves a Matthias Hohner se stal největším výrobcem pro lidi dostupných nástrojů. Po jeho smrti začala jejich výroba ve velkém. Během 20. století už se harmoniky začaly vyrábět na mnoha místech např. v USA i Číně, nejvíce ale v Evropě.

Výrobci akordeonů

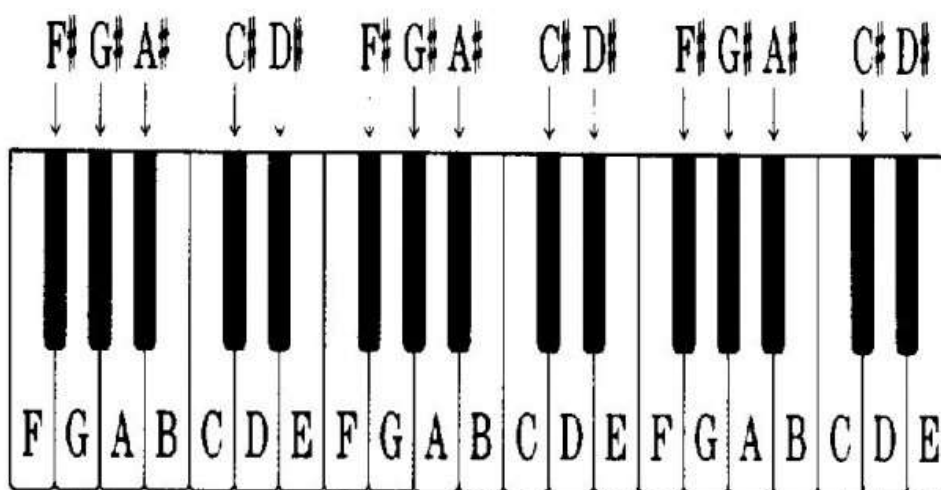
V současnosti nejvýznamnější výrobci akordeonů jsou německé firmy Hohner a Weltmeister. Další slavná centra výroby jsou italská města Stradella a Castelfidaro. Z českých značek stojí za zmínku Delicia. Moderní doba se odrazila i na tomto nástroji a firma Roland přišla na trh s akordeonem, který sice vypadá jako normální pianový akordeon, ale na rozdíl od něj se tvoří uvnitř zvuk digitálně přes reproduktory. Rejstříky zde ovlivňují zvuk tak, že si můžete vybrat mezi desítkami zvuků, například sborů, smyčců apod. v melodické i basové části.

Konstrukce akordeonu

Diskant

Diskant je melodická část. Tato část se nachází po pravé ruce. Máme dva typy: klávesy jako na klavíru nebo knoflíky jako na takzvané Heligonce. Na knoflíkový diskant lze lépe zahrát rychlou hru a to díky opakování polohy intervalů. Lze totiž hrát ve všech tóninách pomocí jednoho prstokladu. Jeho rozsah je větší než rozsah klávesového diskantu, až 5 oktáv.

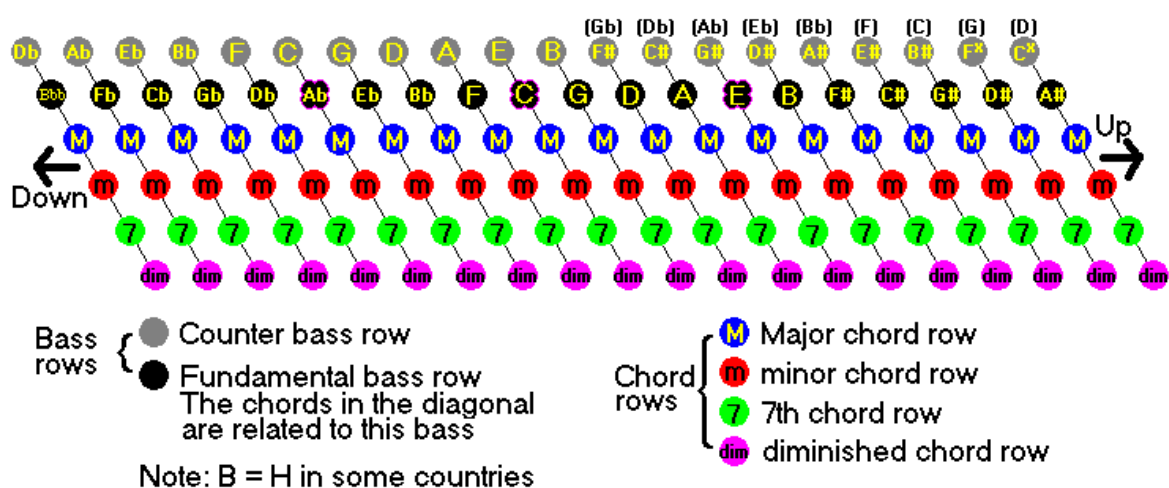

Bas

Na basové knoflíky se hraje levou rukou. Jejich počet je různý podle velikosti nástroje. Malé nástroje mohou mít 12–32 basů, střední mívají 48, 60, 72 nebo 96 basů a u největších nástrojů může počet basů dosahovat 120, 140 nebo 180.

- 1. řada – pomocné basy (terciové tóny – velké tercie od základního tónu)
- 2. řada – základní basy (základní tóny)
- 3. řada – durové akordy (od odpovídajícího základního tónu)
- 4. řada – mollové akordy (od odpovídajícího základního tónu)
- 5. řada – dominantní septakordy (od odpovídajícího základního tónu)
- 6. řada – zmenšené septakordy (od odpovídajícího základního tónu)

Měch

je tvořen mnoha záhyby a slouží k čerpání vzduchu pro rozeznívání jazýčků diskantové i basové části. Přívod vzduchu k jazýčkům je ovládán klávesami. Změnou rychlosti pohybu měchu lze ovládat dynamiku hry. Základem měchu je tvrdý papír, části (rožky) jsou doplněny kůží. Povrch měchu (vnější strana) je polepen textilem, nebo papírem, někdy i s barevným motivem. Hrany jsou proti opotřebování vyztuženy kovovými rožky.

Vpouštět a vypouštět vzduch z měchu bez rozeznění nástroje je možné pomocí ventilu umístěného na zadní desce těla basové části.

Rejstříky

Ke každému tónu přísluší obvykle větší počet jazýčků, které se vybírají pomocí rejstříkových spínačů, umístěných v diskantové i basové části. Umožňují spínat tóny v několika oktávových polohách, dvojice mírně rozladěných jazýčků vytvářejí tremolo.

Tvorba zvuku akordeonu

Zvuk se tvoří tak, že taháme měch ven nebo dovnitř. Vzduchem, který je v měchu rozkmitáme jazýček a tím se tvoří tóny. Tím se liší také akordeon od heligonky. U heligonky se mění zvuk při tahu ven i při tahu dovnitř. U akordeonu je to jedno - zvuk je stále stejný.

Typy akordeonů

Klávesový- klávesový akordeon má na pravé straně tzv. klaviaturu s rozsahem od dvou do tří oktáv a na levé straně má basy. Má dvě řady knoflíků se základními tóny v rozsahu jedné lomené oktávy a několik akordových řad.

Knoflíkový - má v diskantové části na pravé ruce několik řad knoflíků a basy má stejné jako klávesová.

Vzhledem k tomu, že je nástroj oblíbený všemi generacemi, muži i ženami, existuje velké množství velikostí akordeonů.

Dělení akordeonů

- Podle diskantu:

- Klávesový akordeon – má v diskantové části klaviaturu

- Knoflíkový – má v diskantové části několik řad knoflíků

- Další dělení: podle rozsahu

60 basů – 26 kláves

48 basů – 34 kláves

60 basů – 26 kláves

48 basů – 34 kláves

60 basů – 34 kláves

80 basů – 37 kláves

96 basů – 37 kláves

120 basů – 42 (43) kláves

Závěr

Pro moji ročníkovou práci jsem si vybral téma Akordeon, a to zejména proto, že hra na tento hudební nástroj mne zaujala už v útlém věku. Pro mnohé moje vrstevníky je to nástroj zastaralý a nemoderní. Já si ovšem myslím, že to není pravda, protože akordeon má velmi široké možnosti uplatnění v jakémkoliv hudebním žánru. Navíc jsem se přípravou na tuto ročníkovou práci i já dozvěděl ještě několik zajímavostí, které jsem doposud neznal.

Resumé

As the topic for my coursework I chose the accordion, especially because I was interested in this musical instrument at my early age. For many of my peers, this instrument is outdated and unfashionable. However, I think that is not true, because the accordion has a very wide range of applications in any musical genre. I mentioned the history of accordion, its construction and parts, the various types of this instrument. In addition I also learned some interesting things that I have not known yet.

Zdroje

Vlastní zkušenost

RAŠKA, Stanislav Samuel. *Akordeon bez hranic*. Brno: KTart, 2018.

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Akordeon>

<https://kytary.cz/klavesy/akordeony/>

<https://www.delicia.cz/>

<https://www.harmonikas.cz/cz/vyroba-mechu>

Zdroje obrázků

<http://www.tajneslunce.345.cz/akordeon/image001.gif>

<http://www.kaip.lt/upl/images/kaip-ismokti-groti-akordeonu656.jpg>

<https://slideplayer.cz/slide/2998003/11/images/9/D%C4%9Blen%C3%AD+akordeon%C5%AF+Podle+diskantu%3A.jpg>

